

Magdalena Barbaruk – doktor kulturoznawstwa, adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. W latach 2012-2014 w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego realizowała staż podoktorski „Fuga”. Prowadzi badania nad kulturowym potencjałem literatury, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki tras literackich (Trasa Don Kichota, związki przestrzeni, literatury i kolonializmu w Ameryce Południowej, sprawczość literatury na Dolnym Śląsku). Autorka monografii *Długi cień Don Kichota* (Universitas, 2015), *The Long Shadow of Don Quixote* (Peter Lang, 2015) oraz artykułów poświęconych kulturze hiszpańskiego obszaru językowego, problematyce krajobrazu, tożsamości i fotografii. Pełni funkcję członka zarządu wrocławskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego.

Zbigniew Benedyktowicz – antropolog kultury. Wieloletni wykładowca w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, pracuje w Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, kierował Zakładem Antropologii Kultury, Filmu i Sztuki Audiowizualnej. Redaktor naczelny kwartalnika „Konteksty”, członek redakcji „Kwartalnika Filmowego”. Zajmuje się problematyką wyobraźni symbolicznej i antropologią kultury współczesnej. Autor licznych artykułów na ten temat, współautor i redaktor naukowy książek: *Film i kontekst* (1988), *Sztuka na wysokości oczu. Film i antropologia* (1991), *Zbigniew Rybczyński – podróżnik do krainy niemożliwości* (1993), *Elementarz tożsamości* (2016). Autor książek z zakresu antropologii kultury: *Dom w tradycji ludowej* (z Danutą Benedyktowicz, 1992), *Portrety „Obcego”. Od stereotypu do symbolu* (2000), *Dom – droga istnienia. Dom w tradycji ludowej / The Home – the Way of Being. Home in Folk Tradition* (z Danutą Benedyktowicz, 2009) oraz *Elementarz tożsamości. Antropologia współczesności – antropologia kontekstowa* (2016).

Janusz Bohdziewicz – teoretyk mediów i kultury, adiunkt w Zakładzie Teorii Literatury i Badań Kulturowych Akademii Pomorskiej w Słupsku. Autor książki *Piękno aktualności. Telewizja bycia u progu czasu* (2014), wyróżnionej Nagrodą Dyrektora Narodowego Centrum Kultury. Mieszka w Sopocie.

Monika Bułaj – fotoreporterka, pisarka, autorka filmów dokumentalnych i członkini TED. Studiowała filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim oraz teatr awangardowy i taniec we Włoszech. Bada duchowe kresy Azji, Afryki, Ameryki Łacińskiej i Europy Wschodniej, mieszka w Trieście. Publikowała m.in. w „National Geographic”, „GEO”, „La Repubblica”, „Corriere della Sera”, „Courrier International”, „Revue XXI”, „The New York Times – Lens”, „TIME Lightbox”, „Al Jazeera”. Autorka wielu książek, m.in.: *Libya Felix*, *Figli di Noè*, *Rebecca e la pioggia*, *Gerusalemme perduta*

(wspólnie z Paolo Rumizem), *Genti di Dio. Boży ludzie. Podróż po kres Europy*, jej pierwsza polska książka, efekt dwudziestu lat podróży tropem mniejszości religijnych i grup etnicznych, m.in. Tatarów, Romów, Łemków, Huculów, Bojków, Mołokanów i Prygunów, Karaimów i Chasydów, Albanów i Donmeh (sabatajczyków), była w Polsce nominowana do nagrody Beaty Pawlak. Książka *Nur. Zapiski afgańskie* ukazała się w marcu 2017 w języku polskim w wydawnictwie National Geographic; jej włoskie wydanie zostało wybrane przez „Time” jako jedna z książek roku.

Dariusz Czaja – redaktor „Kontekstów”, antropolog kultury, eseista. Profesor, wykładowca UJ. Autor książek: *Sygnatura i fragment. Narracje antropologiczne* (2004), *Anatomia duszy. Figury wyobraźni i gry językowe* (2006), *Lekcje ciemności* (2009), *Gdzieś dalej, gdzie indziej* (2010, nominacja do nagrody „Nike”) i *Znaki szczególne. Antropologia jako ćwiczenie duchowe* (Kraków 2013). Redaktor i pomysłodawca tomów zbiorowych *Inne przestrzenie, inne miejsca. Mapy i terytoria* (2013) i *Scenariusze końca. Zmierzch, kres, apokalipsa* (2015). Nakładem wydawnictwa Czarne właśnie ukazał się zapis jego rozmów z Wiesławem Juszczakiem *Ruiny czasu. Rozmowy o twórczości* (2017).

Karolina Czerska – doktor literaturoznawstwa, romanistka, teatrolog, tłumaczka z języka francuskiego. Jej zainteresowania badawcze dotyczą głównie twórczości i biografii Tadeusza Kantora, literatury belgijskiej oraz sztuki XX–XXI wieku. Współredaktorka książek *„Les cordonniers” de Tadeusz Kantor – „Szewcy” Tadeusza Kantora* (2010) oraz *Performatywność reprezentacji* (2013). Wkrótce ukaże się jej monografia *Tadeusz Kantor i Maurice Maeterlinck: wspólnota i odrębność dramaturgii istnienia*. Obecnie opracowuje historię przedwojennego teatru Cricot oraz biografię artystyczną Józefa Jaremy.

Danuta Danek – prof. dr hab., historyk literatury, eseistka, tłumaczka. Łączy warsztat literaturoznawczy z warsztatem psychoanalitycznym. Autorka m.in. książek

żek *Sztuka rozumienia. Literatura i psychoanaliza* (1997); *Śmierć wewnętrzna. Literatura w świetle doświadczenia psychoanalitycznego* (2012); *Rękopis znaleziony w Paryżu. Wspomnienia Stanisława Morawskiego o Marii Szymanowskiej* (współautor: Krzysztof Hejke, 2013); *Melancholia i poznanie. «Autobiografie» Elżyny Orzeszkowej* (współautor: Krzysztof Hejke, 2015); szeregu rozpraw z cyklu „Inne spojrzenie na romantyzm” oraz prac dotyczących psychoanalizy (m.in. *O nauczaniu psychoanalizy nieprofesjonalistów*). Tłumaczka książek Brunona Bettelheima: *Cudowne i pożyteczne. O znaczeniach i wartościach baśni, Freud i dusza ludzka, Rany symboliczne. Rytuały inicjacji i zazdrość męska*. Inicjatorka wznowienia monografii Gustawa Bychowskiego *Słowacki i jego dusza. Studium psychoanalityczne z 1930 roku i anonimowego Pamiętnika pacjentki z 1924 roku*. Prowadzi autorskie kursy „Literatura i psychoanaliza” w Instytucie Badań Literackich PAN i otwarte wykłady z tego cyklu podczas dorocznych Festiwalu Nauki w Warszawie.

Krzysztof Darmach – muzykant, gitarzysta zespołu Brown Time, miłośnik Portugalii i Beat Generation. Antropolog kultury. Obecnie adiunkt w Katedrze Studiów Latinoamerykańskich i Porównawczych WSMiP Uniwersytetu Łódzkiego. Zainteresowania badawcze: metodologiczne zagadnienia antropologii, miasto, relacje sztuka-nauka, narratywizm, kultura lusofonia.

Paweł Drabarczyk – historyk sztuki, prawnik. W latach 2011-2013 sekretarz redakcji, a w latach 2013-2014 zastępca redaktora naczelnego miesięcznika „Art & Business”. Od 2014 roku prowadzi Fundację Strona Obrazu. Autor i redaktor tekstów o sztuce, dziennikarz artystyczny, organizator wystaw i konferencji naukowych. W Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk kończy doktorat na temat kategorii wzniosłości w polskiej sztuce współczesnej.

Tomasz Duda – wykładowca w Zakładzie Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej na Wydziale Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Psycholog, trener, zajmuje się dialogiem jako instrumentem komunikacji interpersonalnej i społecznej, m.in. w medycynie.

Katarzyna Fazan – wykładowca w Katedrze Teatru i Dramatu Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz profesor na Wydziale Reżyserii Dramatu w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie. Autorka prac poświęconych literaturze modernizmu, teatrowi i dramatowi, estetyce najnowszych teatru i związkowi scenografii z plastyką. Wydała monografię *Szczera poza dekadenta. Kazimierz Tetmajer między epistolografią a sztuką* (2001) oraz *Projekty intymnego teatru śmierci. Wyspiański – Leśmian – Kantor* (2009). Była współredaktorką dwutomowego

wydania pism teatralnych i filmowych Tadeusza Peipera *Wśród ludzi na scenach i na ekranie* (2000), opracowania edytorskiego i naukowego *Utworów wybranych Ludwika Marii Staffa* (2004) oraz książki zbiorowej *Dziś Tadeusz Kantor! Metamorfozy śmierci, pamięci i obecności* (2014), także jej wersji angielskiej (*Tadeusz Kantor Today: Metamorphoses of Death, Memory and Presence*). Ostatnio współredagowała tom *Odsłony współczesnej scenografii. Problemy-sylwetki-rozmowy* (2016). Redaguje serię Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego *Teatr/Konstelacje*, jest stałym współpracownikiem „Dydaskaliów”, w których publikuje artykuły i recenzje, należy do Rady Programowej Cricoteki.

Jan Gondowicz – krytyk, tłumacz, eseista, archeolog wyobraźni. Stały współpracownik „Kontekstów”. Uformowany w kręgu inspiracji surrealistycznych, zwraca się ku postaciom, dziełom i faktom pośrednim, ekscentrycznym i pozakategorialnym. Autor zbiorów szkiców i esejów: *Pan tu nie stał* (2011), *Paradoks o autorze* (2011), *Duch opowieści* (2014), *Trans-Autentyk* (2014). Jest też autorem bestiarusza *Zoologia fantastyczna uzupełniona* (1995, 2007), antologii tekstów surrealistycznych *Przekleństwa wyobraźni* (2010) oraz krótkiej monografii *Schulz* (2006). Jako tłumacz przyswoił polszczyźnie teksty m.in. Daniła Charmsa, Josifa Brodskiego, Karela Čapka, Gustave’a Flauberta, Alfreda Jarry’ego, Raymonda Queneau i Georges’a Pereca.

Magdalena Gubała – absolwentka Instytutu Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Reżyserka, scenarzystka, scenograf, autorka teledysków, niegdyś korektorka i redaktorka wydawnictwa BL. W 2012 roku wraz z Szymonem Uliaszem laureatka Nagrody im. Andrzeja Munka za Najlepszy Debiut Reżyserki (za film *Ścinki*). Realizatorka dźwięku dokumentu antropologicznego *Pogłosy, powidoki* (2011). Autorka (wraz z Szymonem Uliaszem) dokumentalnego filmu muzycznego *Ucho wewnętrzne* (2016). Publikowała na łamach miesięcznika „Ruch Muzyczny”.

Krzysztof Hejke – profesor sztuk filmowych, fotograf, operator, podróżnik, wydawca. Urodził się w 1962 roku w Warszawie. Absolwent Liceum Sztuk Plastycznych w Nałęczowie, Instytutu Fotografii Artystycznej w Pradze (dyplom 1990) oraz Wydziału Operatorskiego PWSFTviT w Łodzi (dyplom 1991). Na zaproszenie Wojciecha J. Hasa, ówczesnego rektora uczelni, od roku 1992 prowadzi zajęcia z fotografii na Wydziale Operatorskim i Wydziale Reżyserii macierzystej PWSFTviT. Swoje prace prezentował na ponad 100 wystawach indywidualnych w kraju i za granicą. Jest autorem fotografii do kilkunastu albumów. Współpracował z magazynem „National Geographic”, jest także współautorem serii wydawniczych tego magazynu – *Między piekłem a niebem, Świat na talerzu, Na końcu*

świata. Uczestnik i dokumentalista wypraw wysokogórskich m.in. w Himalaje, na Alaskę, Syberię, Kaukaz, Kilimandżaro i Aconcaguę. Od kilkunastu lat podróżuje po dawnych Kresach Rzeczypospolitej Polskiej oraz Syberii, rejestrując aparatem życie i ślady aktywności Polaków, a także ich potomków. Jego fotografie znajdują się w zbiorach muzeów i kolekcjach prywatnych.

Agnieszka Jagodzińska – adiunkt w Katedrze Judaistyki im. Tadeusza Taubego na Uniwersytecie Wrocławskim, badaczka historii i kultury polskich Żydów w XIX i na początku XX wieku. Jej zainteresowania naukowe dotyczą żydowskich języków, literatury i prasy, zjawisk akulturacji oraz integracji, konwersji, chrześcijańskich misji do Żydów, uniwersalizmu. Autorka wielu publikacji, m.in. *Pomiędzy. Akulturacja Żydów Warszawy w drugiej połowie XIX wieku* (2008), „*Duszozbawcy*”? *Misje i literatura Londyńskiego Towarzystwa Krzewienia Chrześcijaństwa wśród Żydów w latach 1809-1939* (2017); redaktorka tomu *W poszukiwaniu religii doskonałej? Konwersja a Żydzi* (2012) i wyborów źródeł: *Ludwik Zamenhof wobec „kwestii żydowskiej”* (2012) oraz „*Izraelita*” 1866-1915 (2015; współopracowanie Marcin Wodziński).

Olga Kielak – absolwentka filologii polskiej i kulturoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, doktorantka w Zakładzie Tekstologii i Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego, IFP UMCS. Przygotowuje rozprawę doktorską dotyczącą językowo-kulturowych wizerunków wybranych zwierząt domowych. Do jej zainteresowań naukowych należy etnolingwistyka kognitywna, skupiona wokół problematyki językowego obrazu świata, powiązana z badaniami lubelskich etnolingwistów pracujących nad *Słownikiem stereotypów i symboli ludowych*.

Michał Klinger – teolog prawosławny i b. dyplomata. Wykładał na katedrze Starego Testamentu w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Profesor w Wyższym Prawosławnym Seminarium Duchownym. Pracował na Fakultecie Teologicznym w Tybindze, na Uniwersytecie Jagiellońskim i Warszawskim oraz Akademii Teatralnej; występował na sympozjach naukowych w Polsce i za granicą (m.in. we Francji, Szwajcarii, Belgii, USA, Rosji, Gruzji, Izraelu). Opublikował prace z dziedziny biblistyki, interpretacji teologicznej sztuki, myśli religijnej i ekumenizmu, m.in.: *Tajemnica Kaina*, *Teatr a liturgia*; *Symbol w teologii*, *Kościół w dialogu ekumenicznym a dialog chrześcijańsko-żydowski*; *The Call Stories of John 1 and 21*; *Strażnik wrót – o „Dekalogu” Kieślowskiego*; *Wieczna pamięć – eschatologiczny wymiar pamięci*; *Sztuka a zło*, *Rola liturgii w prawosławiu*, *O cierpieniu ostatecznym*, *Nieobecna obecność – o nowej funkcji znaku*, *Drugie przyjście – problem upadku dziejów*. Działal na rzecz pojednania mniejszości wyznaniowych

i narodowych oraz ich integracji europejskiej w Polsce. W Polskiej Dyplomacji (1990-2013). Pełnił liczne misje (w Pradze, Bratysławie, w Bośni, Albanii i Kosowie oraz w Radzie Europy). Był Ambasadorem RP w Rumunii i w Grecji. Z ramienia MSZ wspierał rozwój dialogu między Kościołami Polski i Rosji.

Rafał Kołsut – doktorant Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w Katedrze Teatru i Dramatu, teatrolog, historyk komiksu i animacji, recenzent teatralny i komiksowy.

Tadeusz Kornaś – pracuje w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Opublikował m.in.: *Włodzimierz Staniewski i Ośrodek Praktyk Teatralnych Gardzienice* (2004), *Aniołom i światu widowisko. Szkice i rozmowy o teatrze* (2009), *Schola Teatru Węgajty. Dramat liturgiczny* (2012). W latach 1997-2009 pracował w gazecie teatralnej „*Didaskalia*” (w latach 2004-2008 jako redaktor naczelny). Obecnie jest w zespole redakcyjnym kwartalnika „*Teatr Lalek*”.

Stanisław Krajewski – profesor w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. Otrzymał doktorat z matematyki, habilitację z filozofii i tytuł profesora nauk humanistycznych. Autor artykułów i książek z zakresu logiki, filozofii matematyki, żydowskich doświadczeń w Polsce i relacji międzyreligijnych. Jest współprzewodniczącym Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów od momentu jej powstania wkrótce po roku 1989. Współtworzył powojenną część wystawy głównej w warszawskim Muzeum Historii Żydów Polskich.

Paweł Kuligowski – filozof kultury, filolog klasyczny, programista JavaScriptu, doktor nauk humanistycznych. Autor książek *Epaenus sive Aenigma*, *Humanistyka jako hermeneutyka*, *Przyszłość jest katastrofą* oraz *Rozprawa z Odysem*.

Dominika Łarionow – adiunkt w Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, jest również kierownikiem Zakładu Teatru przy Polskim Instytucie Studiów nad Sztuką Świata. W latach 2007-2013 była przewodniczącą Scenography Working Group International Federation for Theater Research (FIRT/IFTR). Wydała książki: *Przestrzenie obrazów Leszka Mądzika* (2008), „*Wystarczy tylko otworzyć drzwi...*”. *Przedmioty w twórczości Tadeusza Kantora* (2015) oraz współredaktorem tomu *Przestrzeń w dramacie, teatrze i sztukach plastycznych* (2006).

Beata Maksymiuk-Pacek – zatrudniona w Pracowni „Archiwum Etnolingwistyczne” UMCS w Lublinie. Z wykształcenia bibliotekoznawca, z zamiłowania badacz kultury ludowej. Współpracownik zespołu etno-

lingwistycznego opracowującego wydawany w Lublinie *Słownik stereotypów i symboli ludowych*. Członek zespołu redagującego wydawaną pod auspicjami Instytutu Sztuki PAN w Warszawie serię *Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały*, t. 4: *Lubelskie* (2011) i t. 5: *Podlasie* (2012). Obecnie przygotowuje rozprawę doktorską nt. wesela na wschodnim pograniczu kulturowym.

Bohdan Michalski – profesor Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. Zajmował się filozofią polską, w szczególności estetyką i filozofią S.I. Witkiewicza – jego polemiką ze Szkołą Lwowsko-Warszawską oraz z fenomenologią (Romanem Ingardenem). Jest wydawcą pism filozoficznych i estetycznych Witkacego w Polsce, Szwajcarii i we Francji. Autor wielu artykułów i książek, także poświęconych historii filmu. Związany był z Instytutem Sztuki PAN oraz uniwersytetami w Europie i USA. Obecnie zajmuje się etyką pojednania i filozofią dialogu. Założył Fundację na Rzecz Tolerancji, w ramach której wraz z psychologiem Tomaszem Dudą zajmuje się „dialogiem w praktyce”.

Wojciech Michera – kulturoznawca, dr hab., pracownik naukowy w Instytucie Kultury Polskiej UW (Zakład Filmu i Kultury Wizualnej), wykładowca Akademii Teatralnej w Warszawie, członek redakcji kwartalnika „Konteksty”. Zajmuje się teorią obrazu i narracji filmowej. Z zamiłowania perkusista jazzowy. Autor kilkudziesięciu publikacji, m.in. książki *Piękna jako bestia. Przyczynek do teorii obrazu* (2010).

Anna Nasiłowska – pisarka, poetka, krytyczka literacka, historyczka literatury współczesnej. Ukończyła polonistykę na UW (nagroda im. Wacława Borowego, Primus Inter Pares). Pracowała jako dziennikarka, od 1987 – pracowniczka naukowa IBL PAN, od 2010 roku profesor zwyczajna. Od 1990 roku w redakcji dwumiesięcznika „Teksty Drugie”. Od 2007 kieruje studium *creative writing* (pracowni literackiej) przy IBL PAN. Autorka wierszy, prozy poetyckiej, miniatur prozatorskich, opowiadań, reportaży, esejów, szkiców, recenzji, haseł encyklopedycznych, artykułów publicystycznych i naukowych. Opublikowała książki: *Poezja opisowa Stanisława Trembeckiego* (1990), *Kazimierz Wierzyński* (1991), *Miasta* (1993), *Trzydziestolecie* (1995), *Domino* (1995), *Literatura współczesna* (1997), *Persona liryczna* (2000), *Księga początku* (2002), *Czteroletnia filozofka* (2004), *Jean Paul Sartre i Simone de Beauvoir* (2006), *Wielka ciekawość* (z Elżbietą Lempp, 2006), *Literatura okresu przejściowego* (2006), *Wielka Wymiana Widoków* (2008), *Historie miłosne* (2009), *Maria Pawlikowska-Jasnorzewska czyli Lilka Kossak. Biografia poetki* (2010), *Konik szabelka* (2011), *Wolny agent Umeda i druga Japonia* (2013), *Żywioty. Wiersze i proza poetycka* (2014), *Dyskont słów* (2016).

Anna Niedźwiedz – pracuje w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wykładała także w Stanach Zjednoczonych na State University of New York w Buffalo (2006-2007) oraz na University of Rochester (2011). Jest autorką książki pt. *Obraz i postać. Znaczenia wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej* (2005), której zmieniona wersja ukazała się również w języku angielskim (*The Image and the Figure: Our Lady of Częstochowa in Polish Culture and Popular Religion*, 2010). Jej najnowsza książka powstała w oparciu o badania etnograficzne w Ghanie (*Religia przeżywana. Katolicyzm i jego konteksty we współczesnej Ghanie*, 2015). Obecnie w ramach projektu HERILIGION kieruje badaniami nad znaczeniami przestrzeni Krakowa w kontekście procesów formowania dziedzictwa oraz odniesień do różnie pojmowanego i przeżywanego *sacrum*. W antropologii i poprzez antropologię poszukuje przede wszystkim miejsca spotkania oraz dialogu.

Marek Pacukiewicz – kulturoznawca, wykładowca Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor książek *Dyskurs antropologiczny w pisarstwie Josepha Conrada* i *Grań kultury*.

Małgorzata Paluch-Cybulska – historyk sztuki, kierowniczka Archiwum Tadeusza Kantora w Ośrodku Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka w Krakowie. Doktorantka w Instytucie Historii Sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (przygotowuje rozprawę doktorską na temat późnej twórczości malarstwa Tadeusza Kantora).

Kuratorka wystaw, m.in. *Wystawa stała Tadeusza Kantora* (cztery odsłony), Cricoteka, 2014-2020; *Cholernie spadam!*, Cricoteka, 2015-2016; *Schlemmer / Kantor*, Cricoteka, 2016-2017, *Biel kolorem śniegu. Tadeusz Kantor i artyści z kręgu Cricot 2*, Cricoteka, 2017.

Autorka tekstów i opracowań poświęconych twórczości wizualnej Tadeusza Kantora, organizatorka i uczestniczka konferencji naukowych oraz projektów badawczych.

Tomasz Pelech – absolwent historii oraz doktorant na Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w Centre d'Histoire «Espaces et Cultures» na Université Blaise Pascal Clermont-Ferrand II. Stypendysta Ambasady Francji w ramach programu BGF – Doctorat Cotutelle. Jego główne pola zainteresowań to historia wypraw krzyżowych i ruchu krucjatowego, historia Bizancjum, literatura średniowiecza, antropologia historyczna, recepcja antyku w średniowieczu. Pracę magisterską pt. *Obraz „obcego” w Aleksjadyze Anny Komneny. Przypadek Normanów* obronił w 2014 roku pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Rosika (Uniwersytet Wrocławski / Université Blaise Pascal Clermont-Ferrand II).

Maria Poprzęcka – profesor historii sztuki, wieloletnia dyrektorka Instytutu Historii Sztuki UW. Od 1998 roku prezes Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Jest autorką wielu książek, m.in.: *Uczta bogiń. Kobiety, sztuka i życie* (2012), *Inne obrazy* (2009), *Pochwała malarstwa. Studia z historii i teorii sztuki* (2002), *O złej sztuce* (1998), *Akademizm* (1977, 1989). W 2014 roku otrzymała Nagrodę Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy (za całokształt); odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Katarzyna Prot-Klinger – psychiatra i psychoterapeuta, profesor na Wydziale Psychologii Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Członek zespołu redakcyjnego „The Journal of Mental Health Policy and Economics”, „Psychoterapia”, „L'Evolution Psychiatrique”, „Dla Nas”, serii wydawniczej „Storie di Guarigione” wydawnictwa Mimesis (Mediolan). W latach 2005-2008 była kierownikiem grantu KBN „Efekty traumy u ocalałych z Holocaustu”. W swoich pracach odnosi się także do procesów społecznych związanych ze zbiorową reakcją na wydarzenia traumatyczne. Interesuje ją zastosowanie myślenia psychoanalitycznego do zrozumienia procesów społecznych i zjawisk kulturowych.

Paweł Próchniak – historyk literatury, krytyk literacki, profesor zwyczajny w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, gdzie kieruje Katedrą Literatury Współczesnej i Krytyki Literackiej. Przewodniczący Komisji Wydawniczej Komitetu Nauk o Literaturze PAN. Pełnomocnik zarządu Fundacji im. Zbigniewa Herberta (ds. programowych). Wieloletni współpracownik Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”. Pomysłodawca i współorganizator „Miasta Poezji” w Lublinie. Autor monografii: *Sen nożownika. O twórczości Ludwika Stanisława Licińskiego* (2001), *Pęknięty płomień. O pisarstwie Tadeusza Micińskiego* (2006), *Modernizm: ciemny nurt. Studia z dziejów poezji* (2011), *Ryszard Krynicki. Monografia w toku* (2015) oraz książek o literaturze ostatnich dziesięcioleci: *Wiersze na wietrze (szkice, notatki)* (2008), *Zamiar ze słów (szkice, notatki)* (2011). Pomysłodawca i redaktor naczelny witryny: stronypoezji.pl.

Rasa Rimickaitė – attaché kulturalny w ambasadzie Republiki Litewskiej w RP. Wieloletni wykładowca literatury i kultury litewskiej. Absolwentka Uniwersytetu Wileńskiego i Szkoły Nauk Społecznych PAN w Warszawie.

Małgorzata Sady – absolwentka filologii angielskiej. Współpracuje z centrami sztuki, festiwalami filmowymi i teatralnymi w kraju i za granicą jako tłumaczka, kuratorka, uczestniczka i twórczyni projektów artystycznych. Od lat 90. propaguje twórczość Franciszki

i Stefana Themersonów we współpracy z Archiwum Themersonów w Londynie. Jest autorką licznych przekładów z zakresu sztuki współczesnej, historii, filozofii i literatury, a także esejów dotyczących sztuki, filmu i literatury publikowanych w kraju i za granicą.

Jacek Sempoliński – malarz, rysownik, krytyk i eszysta. Studiował malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie od 1956 roku wykładał, a w 1988 roku uzyskał tytuł profesora. W latach 1953-1957 pracował w zespole wykonującym polichromie kamienic Nowego i Starego Miasta w Warszawie (zespół wyróżniony nagrodą państwową i Złotym Krzyżem Zasługi). Uczestnik legendarnej Ogólnopolskiej Wystawy Młodej Plastyki w Arsenale w 1955 roku (jedna z głównych nagród). Wybór tekstów artysty ukazał się w 2001 roku pod tytułem *Władztwo i służba. Myśli o sztuce*. W 2002 roku w warszawskiej Zachęcie odbyła się (największa z licznych indywidualnych) wystawa retrospektywna jego malarstwa zatytułowana *A me stesso*. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1977), Nagrody im. Kazimierza Ostrowskiego (2004), odznaczony złotym medalem Gloria Artis (2012). Prace w wielu ważnych kolekcjach państwowych (m.in. Muzeów Narodowych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku) oraz w licznych kolekcjach prywatnych. Zmarł 31 sierpnia 2012 roku w Nieborowie.

Małgorzata Sokołowska – antropolożka kultury, absolwentka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ludwik Stomma – antropolog kultury, publicysta. Wykładał na UW, KUL-u i UJ, pracował w Instytucie Sztuki PAN. W 1981 roku wyjechał do Francji. Od 1983 roku jest profesorem w Ecole Pratique des Hautes Etudes w Paryżu. Autor wielu książek, m.in.: *Słońce rodzi się 13 grudnia* (1981), *Antropologia kultury wsi polskiej* (1986), *Królów Francji wzloty i upadki sposobem antropologicznym wyłożone* (2004). Jest stałym felietonistą „Polityki”.

Roch Sulima – antropolog i historyk kultury, profesor, wykładowca Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, a wcześniej w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie kierował Zakładem Kultury Współczesnej. Opublikował m.in. prace: *Folklor i literatura. Szkice o kulturze i literaturze współczesnej* (1976, 1985); *Dokument i literatura* (1980); *Literatura a dialog kultur* (1982); *Tadeusz Nowak. Zarys twórczości* (1986); *Słowo i etos. Szkice o kulturze* (1992); *Antropologia codzienności* (2000); *Głosy tradycji* (2001); współautor publikacji *Kolędy polskie* (1991) oraz *Antropologia słowa* (2003). Członek rad redakcyjnych m.in. „Kontekstów”, „Kultury Współczesnej”, „Literatury i Kultury Popularnej”, „Literatury Ludowej”, „Prac Kulturoznawczych”,

„Kultury Popularnej”; członek Komitetu Nauk o Kulturze PAN, Komitetu Nauk o Literaturze PAN, Komitetu Nauk Etnologicznych PAN, Rady Języka Polskiego PAN i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Interesuje się przemianami polskiego obyczaju, antropologią codzienności, wpływem nowych mediów na przeobrażenia wzorców kultury potocznej i popularnej oraz problemami historii kultury polskiej i europejskiej.

Łukasz Stypuła – religioznawca, historyk o specjalności judaistycznej. Zajmuje się badaniami nad kabałą chrześcijańską oraz zagadnieniami związanymi z odrodzeniem się języka hebrajskiego w Europie, zwłaszcza na obszarze Al-Andalus.

Tomasz Szerszeń – antropolog kultury, fotograf, eszysta. Adiunkt w Instytucie Sztuki PAN. Członek redakcji „Kontekstów”, współzałożyciel pisma „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej”. Autor książki *Podróżnicy bez mapy i paszportu* (2015), redaktor książki *Neorealism in Polish Photography 1950-1970* (2015). Stypendysta m.in. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rządu Francuskiego, Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, Stypendium Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców. Swoje projekty artystyczne prezentował m.in. w Fundacji Archeologia Fotografii w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Galerii Asymetria w Warszawie, Nowym Teatrze w Warszawie, Muzeum Mickiewicza w Stambule, Ludwig Museum w Budapeszcie, Indie Gallery w Tel Awiwie i na Paris Photo.

Jan Szpilka – studiował historię na Uniwersytecie Jagiellońskim, obecnie student w Instytucie Kultury Polskiej UW.

Kuba Szpilka – etnolog (studia na UJ). Miłośnik gór, taternik, alpinista. Publikuje w „Kontekstach”, kwartalniku „Tatry” (magazynie Tatrzańskiego Parku Narodowego), jego teksty ukazały się w licznych pracach zbiorowych, m.in.: *Mitologie popularne* (pod red. Dariusza Czaia, 1994). Autor książki *Bóg się rodzi* (z M. Krupą i J. Mikołajewskim, z ilustracjami Józefa Wilkonia, 2007). Współautor książek *Zakopiańczycy. W poszukiwaniu tożsamości* (Zakopane 2012), *Ślady, szlaki, ścieżki. Pośród tatrzańskich i zakopiańskich wyobrażeń* (Zakopane 2013). *Nieobecne miasto* (Czarne, 2016) i cyklu wystaw w Muzeum Tatrzańskim.

Katarzyna Szkaradnik – absolwentka filologii polskiej i kulturoznawstwa, doktorantka na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Publikowała m.in. w czasopismach „Hybris”, „Anthropos?”, „FA-art”, „Kultura i Historia”, współpracuje też jako recenzentka z dwutygodnikiem kulturalnym „artPAPIER”. Współredaktorka *Dzienników z lat 1935-1945*

prof. Jana Szczepańskiego, uhonorowanych Nagrodą Historyczną „Polityki” w 2010 roku. Do jej zainteresowań należą m.in. antropologia literatury, problematyka tożsamości, historia idei, filozofia hermeneutyczna i egzystencjalna.

Włodzimierz Szturc – prof. dr hab., pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego (Katedra Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki) oraz PWST w Krakowie (Wydział Aktorski). W ubiegłych latach wykładał w Université François Rabelais w Tours i w Institute des Civilizations Orientales w Paryżu. Przedmiotem jego badań jest literatura XIX wieku, teatr polski i powszechny oraz mity i rytuały odległych kultur; im właśnie poświęcona jest wydana przez Wydawnictwo PWST książka *Rytualne źródła teatru. Obrzęd – maska – święto* (2013). Jest autorem 13 autorskich monografii związanych z wyobraźnią twórczą, antropologią teatru, filozofią i poetyką dramatu (m.in. *Teoria dramatu romantycznego w Europie XIX wieku, Mitoznawstwo porównawcze* (współautorstwo z Markiem Dybizbańskim), *Archeologia wyobraźni, „Faust” Goethego, Ku antropologii romantycznej, O obrotach sfer romantycznych, Ironia romantyczna, Osiem szkiców o ironii*; jest także autorem cyklu studiów o wrażliwości: *Moje przestrzenie*, o namiętności: *Nowe przestrzenie* i o wybrzmiewaniu istnienia: *Dotykliwe przestrzenie. Studia o rytmach śmierci* (2015). Wydał liczne artykuły w pismach francuskich i belgijskich oraz książkę po angielsku (*The Short History of Polish Literature*, 1997). Niebawem ukaze się jego monografia zatytułowana *Genetyka widowiska. Człowiek / Maska / Rytuał / Widowisko* (2017). Opublikował wiele szkiców, recenzji oraz artykułów z dziedziny literaturoznawstwa i wiedzy o teatrze. Jest współredaktorem kilku serii naukowych i pism literacko-naukowych. Wydał kilka sztuk teatralnych, wystawionych w polskich teatrach zawodowych. W 2015 roku w Białymstoku wydane zostały jego dramaty pod wspólnym tytułem *Trauma*. Jego prace związane z teatrem dotyczą nie tylko dramatopisarstwa, pracy dydaktycznej na uczelniach artystycznych, ale też dramaturgii i opracowania tekstu na scenę (np. *Akropolis* Stanisława Wyspiańskiego dla Teatru Współczesnego w Szczecinie, sztuki Ghelderodego i Kleista dla teatrów w Krakowie).

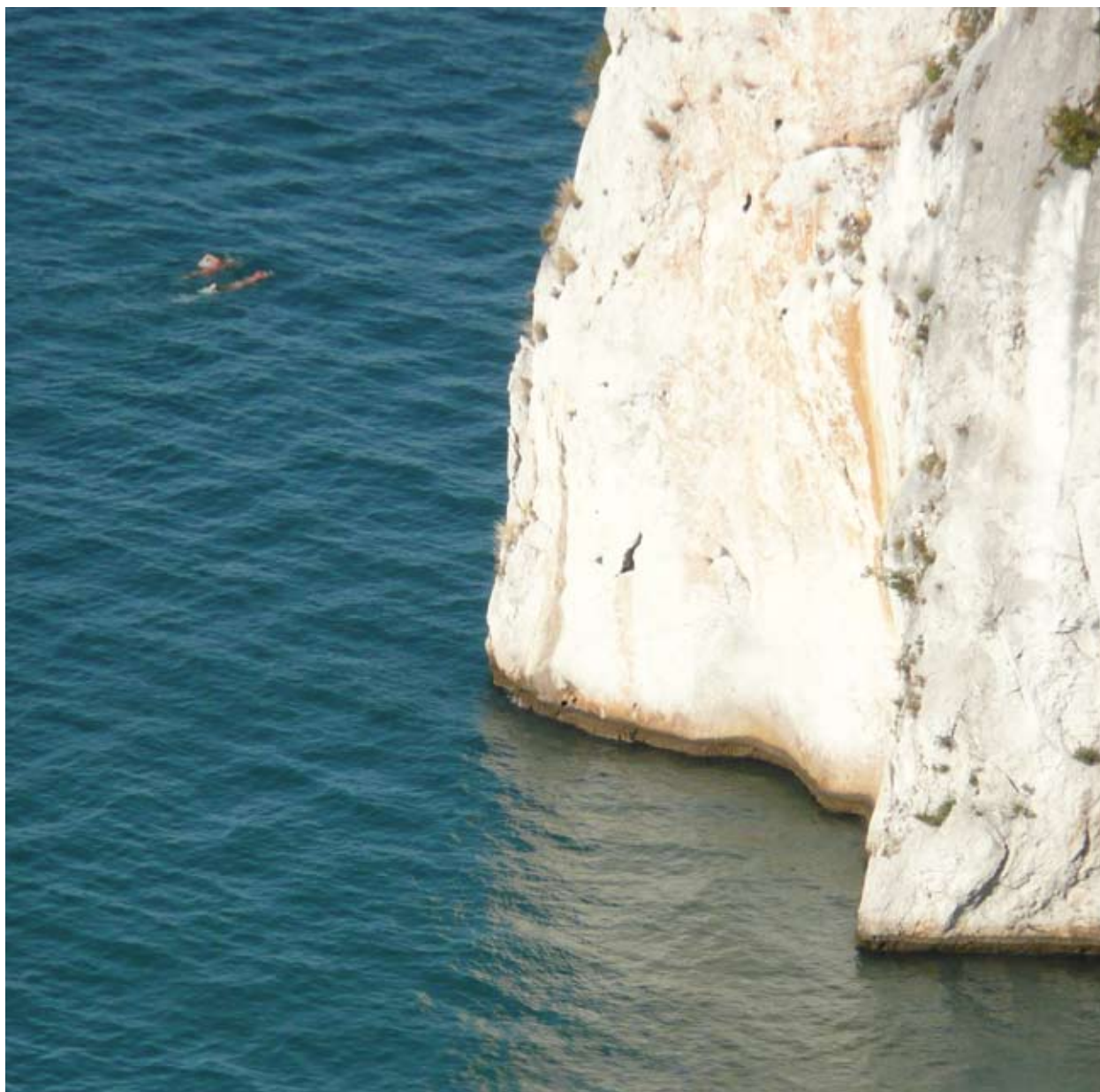
Stanisława Trebunia-Staszal – etnolog, adiunkt w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej. Zajmuje się etnografią regionów karpaccich, zarówno tradycyjną kulturą ludową, jak i współczesnymi zjawiskami. W latach 2002-2006 prowadziła badania terenowe w Rumunii. Uczestniczyła w międzynarodowych projektach badawczych CULT-RURAL i CANEPAL. Interesuje się antropologią i etnologią III Rzeszy, zrealizowała projekt badawczy pt. „Górale podhalańscy w nazistowskich koncepcjach narodowościowych i etnopolityce w świetle dokumentów Institut für Deutsche Ostarbe-

it". Jest autorką trzech publikacji książkowych: *Śladami podhalańskiej mody* (2007, 2010); *Strój górali podhalańskich* (2011), *Z Nowego Targu do Kieżmarku. Stroje ludowe polsko-słowackiego pogranicza* (współautor Jan Olejnik, 2012).

Jerzy S. Wasilewski – etnolog, doktor habilitowany, pracuje w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW. W latach 1971-1980 był uczestnikiem corocznej ekspedycji IHKM PAN do Mongolii. Prowadził też penetrację etnograficzną innych krajów Azji. Autor książek: *Podróż do piekieł, rzecz o szamańskich misteriach* (1979), *Tabu a paradygmaty etnologii* (1989); *Pasterze renifera mongolskiej tajgi* (2008).

Jacek Ziemek – doktor nauk humanistycznych UJ, filmoznawca. Obecnie współpracuje z Wydziałem Humanistycznym AGH w Krakowie.

Magdalena Zych – antropolożka kultury, kuratorka. W Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie koordynuje projekty badawcze; zrealizowała badania na temat kultury ogródków działkowych i współczesnych wesel. Obecnie zajmuje się m.in. tematem przedstawień Zagłady w kolekcjach polskiej sztuki ludowej oraz reinterpretacją kolekcji syberyjskiej ze zbiorów MEK. W Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego przygotowuje doktorat o współczesnych kolekcjach etnograficznych. Współautorka i współredaktorka książek *działo-działka* (2012), *Wesela 21* (2015). Publikuje w kwartalniku „Autoportret”.

Wędrujące kultury. Fot. Dariusz Czaja.

Summaries

Anthropology of modern times – conference

Texts presented at a Conference accompanying celebrations of the 70th anniversary of the quarterly „Konteksty”:

Roch Sulima „Descent” into Everyday Life – from the viewpoint of an anthropologist

Ludwik Stomma *Daily Life as Normality* – from the viewpoint of an anthropologist

Maria Poprzęcka *The Fairy-tale Element in Mundane Daily Life* – from the viewpoint of an historian of art

Anna Nasiłowska *Emancipation and the Economy of Modern Times* – from the viewpoint of a literary scholar

Danuta Danek *Nightly Anthropology*

A presentation of discoveries pertaining to dreams initiated by the psychoanalytical studies concerning dreams, conducted at the turn of the nineteenth century by Freud, and in numerous instances confirmed today by neurophysiological research. In Poland, the pioneer of psychological investigations concerning dreams was the outstanding Julian Ochorowicz, whose manner of comprehending the significance of the dream was close to Freud's findings. Upon the basis of examples provided by literature the author proposed metaphysical conceptions of the dream, whose ancient lineage is to be found in the history of culture, the metaphysical conception of dreams as well as psychological notions – precursors of the discoveries made by the author of psychoanalysis. An exemplification of classical psychoanalytical methods of understanding the meaning of dreams is an analysis of the so-called St. Petersburg dreams experienced by Mickiewicz, who considered them to be prophetic; at the same time, the article demonstrates the source of the allegedly visionary nature of this particular dream.

Paweł Próchniak *Hospitality of Poetry (on the Margin of a Song of Exiles)*

The author starts by recalling that the Polish national anthem – *Jeszcze Polska nie umarła...* (Poland Is Not Yet Lost), known also as *Mazurek Dąbrowskiego* (Dąbrowski's Mazurka) – is a song composed by and for exiles. For many of its actual protagonists the words: *Marsz, marsz [...] do Polski* (March, march [...] to Poland) remained an unfulfilled dream. They died abroad and were buried in foreign graveyards, and now, according to the anthem lyrics, returned to Poland to lead the life (*So long as we still live*) of phantoms (a life that in many different ways was truly spectral). The author goes on to ask: can a poem offer refuge? Is poetry a form of hospitality? Can it provide asylum, just like *Mazurek Dąbrowskiego* takes in those exiles-legionnaires interred somewhere in distant lands and long forgotten graves? Instead of a solution – binding and expressed in simple words befitting soldiers – the author suggests two approaches to Polish poems about exiles (in France). The first is: *Pogrzeb kapitana Meyzniera* by Juliusz Słowacki, and the second: *Rue de Poitiers* by Ryszard Krynicki.

Michał Klinger *The Biblical Definition and Mystery of the Fatherland*

From its onset the Holy Writ (Deuteronomium – Prophets) is "history" (*Toledot*): the history of the family of Abraham, the Nation of Moses, and the kingdom of David. The Covenant: the promise of the Land and the continuum of generations, leads through history. This "Testament" confronts, also morally, the ethnic-historical reality of Others and strangers. The Law conceals a definition of the "fatherland" devised in the history of the Patriarchs, extremely universal and topical up to this day. From the time of the Tower of Babel, the actual experience of the fatherland and hope for the Land must be exclusivist (*vis a vis* the Semitic "brethren" – the Arabs) but morally and spiritually it confronts the ominous Mystery. All the "messianic nations" must possess an identical (self-questioning) consciousness.

Stanisław Krajewski *Hospitality: between Abraham and the European Union*

Individual hospitality is predominantly an ethical problem. This attitude, recommended in traditions, religions, and philosophical systems, is not always accepted by ordinary people. It does, however, remain an important point of reference. On the other hand, there is no unambiguous translation of the attitude in question into relations between groups, states, and nations. The problem at stake is well illustrated by examples from the history of the Jews – from antiquity to contemporary Israel. A wide background for the category of hospitality renders possible more in-depth reflections about the situation prevalent in Poland and present-day Europe. Fear of destabilization is natural

and universal; people differ radically as regards, e.g. their assessment of the number of incomers, which could destabilise social order.

Janusz Bohdziewicz *Learn About Not-oneself Yourself. A Fragment of Xenoreflexion*

If the philosophy of the West (and the civilisation of Man) starts with stifling the Socrateian *daimonion* and silencing the voice of the Philosopher himself in writing – then it ends with Lévinas “splitting the atom” of the subject and a prophetic prediction of communication (upon the very threshold of the neo-media revolution). The intention of this text is to comprehend the “entanglement” of the subject in the light of assorted contemporary discoveries and investigations. The point of departure is a simple intellectual experiment, subsequently interpreted in ten various contexts. The article is inspired by diverse philosophical sources (Agamben, Heidegger, Lévinas, Nancy, Ricoeur, Wodziński), but also by those found within the realm of assorted sciences (Gazzaniga, Heisenberg, Jaynes) and in particular the media theories (Havelock, de Kerckhove, Taylor, Ulmer). A description of the conclusions drawn from this reflection within the concepts of host / guest and hospitality / guest-the other leads towards a more in-depth discovery of a common field for the possible arrival at “such a You in which there is no I”.

Dariusz Czaja *The Enigma of the Image. Art and Hospitality*

An encounter with a great work of art (and in this case this is the only kind I have in mind) always has an underpinning involving risk and uncertainty. Participating in such an encounter we are exposed to the different, the alien, and the unknown. Uncertain, we thus drift between fascination and fear. We are no longer at home and become guests in a “strange” land, but also hosts in relation to that, which is not ours. We enter a work of art, but the latter does the same in relation to us. Sciences dealing with art do much to tame and name that unclear and mysterious encounter and to eliminate its peculiarity with the assistance of learned speech. But that which is the most important appears to evade them.

Małgorzata Sady *Łańcut Castle Opens Its Hospitable Doors to the Quay Brothers*

Inventorium of Traces, a film by the Quay Brothers, masters of puppet and object animation, depicts a quest for the presence of Jan Potocki at Łańcut Castle. It was made thanks to unusual coincidences as well as the kindness and sympathy of people and the world, resulting in a “cinematographic” book and the motion picture: *Alfred Schreyer from Drohobycz*, and generating a number of further consequences.

Katarzyna Prot-Klinger *The Host-guest Relation in Inter-war and Present-day Poland*

Polish-Jewish relations spanning from the interwar period and wartime to the present served the author as material for reflections concerning social relations between the guest and the host. In doing so, Katarzyna Prot-Klinger dealt with a particular Jews-Poles formation, the axis of the article being the history of her Jewish family. The text demonstrates how the figure of “the Other” – “the guest”, who feels at home and wants to resemble the host, was and continues to be regarded as a threat to Polish society. In the conditions of a crisis a group begins to function according to principles described by Bion as “basic assumptions”. While examining society conceived as a group one may observe how the mechanism of the “scapegoat” becomes activated. “The guest” (Jew / refugee) represents and supposedly stores the unwanted elements of the host, thus rendering any closer proximity between them impossible.

Kuba Szpilka *Hamasie*

Examples from Zakopane showing that togetherness does not require enlightenment. Bartuś Obrochta, Karol Szymanowski, and “Zakopane want only enjoying life” with a small pinch of Hannah Arendt.

Magdalena Gubała *Empty Place. Internal Ear, 2016*

This sketch briefly outlines the theme of musical improvisation considered in *Internal Ear*, a musical documentary by Magdalena Gubała and Szymon Uliasz (2016). The context consists of reflections by Tadeusz Ślawek (in particular the “cautious hospitality” formula and the Derridean “unlimited hospitality” formula) and Cezary Wodziński (the Hospitality formula). The text also refers to inviting the Other to share a place at a table, envisaged as a possibility of meetings and conversations, not only musical, within the open-attitude gesture. *Internal Ear* is a *sui generis* musical film essay, and the author of this text (who is also the film’s co-director) brings the reader closer to the essential aspects of thinking about it and the circumstances in which it was created.

Jerzy Wasilewski “Guest in House... Worse than a Tartar”. *The Ethnologist and the Hospitality Aporia*

The title of the article is a combination of two popular Polish proverbs, with the first declaring that a guest is a form of godliness, and the second – that hospitality is torment; both attitudes are widely represented in paremiology since each is in its way justified by reality. What do the eternal symbols of the godliness of the guest, the other, the stranger actually mean, especially today, in an age of mass-scale influxes and migration? Was the guest really treated as a representative of the sacral / superhuman and the transcendent, or was this rather at best a

metaphor of his inviolability? The text discusses various historical and ethnographic materials documenting the attitude in question. The problem of sexual hospitality is considered more extensively; apparently, the anticipated element of the guest's sacral status does not occur in this custom, rather universal in the ethnographic past of various societies, and its local motivations and emic justifications are exclusively social.

Jan Szpilka *Guest at an Anthropological Meeting. On First-hand Experiences of Hospitality*

An essay about an anthropological meeting, which showed how it is possible to think about the world as myriad assorted forms of hospitality – without hospitality and encounters there is no world of interpersonal questions.

Tomasz Szerszeń *Images of Homelessness, Homeless Images (Europe 2017: Constellations)*

In one of his letters written in 1937 the émigré Walter Benjamin mentioned the encroaching future as “a time to dream about a bombproof shelter”. Today, those words are becoming disturbingly topical. Once again, just as during the period of Benjamin's enforced emigration, the question of literal and metaphorical homelessness, the absence of a home, the search for a haven and associated hospitality (or its lack) returns both as a figure and a concrete, individual experience. Tomasz Szerszeń would like to take a closer look at this problem *via* the experiences of his voyages: to Kharkiv, an important cultural centre along the Ukrainian-Russian border, a city of “vagabonds and poets”, and to the Greek island of Samothrace, the historical site of the Kabir mysteries and today an island of “defectors from civilisation” and “inner émigrés”, situated close to the transit routes followed by refugees sailing from Turkey. In both cases the real experiences of homelessness and seeking asylum appear within the context of images – photographs and films – connected with those concrete places. What is the relation between homelessness and hospitality? Can images render this complicated union? And finally: can photographs and images as such be homeless or hospitable? The frame for this dissertation is documenta 14 that takes place in Athens (2017), as well as Jacques Derrida's essay *Of Hospitality* and Paul Virilio's project *Bunker Archeology*. Finally the text creates a sort of Benjaminian constellation or cartography of Europe in crisis anno domini 2017.

Wojciech Michera *On Thinking in the Perspective of Homelessness. Daidalos, kharis, ikelos*

Although the ethics of “hospitality” alleviates the outcome of ethics based on separating from and resisting otherness, the object of our concern remains the identity of the host. The author – while acknowledging that

the as if source figure of the “incomer” is a woman reflects on the possibility of crossing such a perspective: in doing so he seeks symptoms of such a manner of thought, which treats “otherness” not as the effect of the appearance of the “guest” but as a primeval state. In the second part of the article this conceptual model is in particular the Greek conceit of *daidalos* – a special image created according to a modern intellectual model based on separating and putting together, whose visual effect is scintillation, connected with such categories as: *kharis* and *ikelos*.

Paweł Kuligowski *Tackling Odysseus. An Essay on the Surplus of Experience*

The presented essay is a portrait of the arch-hero of *The Odyssey* envisioned as the arch-hero of modernity: a hybrid protagonist, flawed, and – just as modernity itself – highly unsatisfactory. The more general backdrop for the thus conceived portrait is a deficit of the actual form of the Western heroic myth and, in particular, its inability to reproduce Western axiology. Odysseus followed the same path as Achilles and, subsequently, Christ, but never reached the same destination. His return to Ithaca (*nostos*) is just as doubtful, interim, and ambiguous as his glory (*kleos*).

Łukasz Stypuła *A Permanent Exodus*

Agata Bielik-Robson wrote that the myth of the Exodus is becoming the most important myth of our culture and a figure of mass departure towering above all its counterparts. Upon what sort of a base does this migration take place? Is the Biblical text contained in *The Book of Exodus* still topical? When does migration start and end? By deploying the legendary figure of the Wandering Jew condemned to eternal roaming and a permanent existence on the road, the text spans from the Biblical Eden, the leading of the Jews into the desert, and the mediaeval Aggadah all the way to present-day Israel so as to present the essence of the category of mobility and the nomadic quality contained in Biblical symbols of the Egyptian enslavement.

Magdalena Barbaruk *Don Quixote. To Wander into Modernity*

On a certain July morning four centuries ago Don Quixote decided to leave the house in which he had spent almost fifty years. On the very same day he resolved to wander across the world on a quest for adventures. His journeys were by no means a travail to which he had been condemned by a verdict passed by someone. Nor did he vanish without a trace or from the very onset wished – in the manner of Odysseus – to return home. This was a radically different journey. “The wandering will annihilate Don Quixote, but earlier nothingness will produce reality” (Janusz Węgielek). What sort of

a model of reality and our existence in the world is, therefore, the outcome of this journey? Why did the knight on his solitary way along a La Mancha trail become the founder of modernity, in which we continue to recognise ourselves?

Marek Pacukiewicz *"The Darkness of a World of Illusions". Conrad's Colonial Landscapes*

The complexity of the colonial discourse in the works of Joseph Conrad has been the topic of multiple discussions, but the key to deciphering the problem consists of the manner in which the writer constructed the landscape. In this particular case we are dealing both with enormous frescoes, such as the ones encountered in *The Heart of Darkness*, and with extremely intimate landscapes, which appear to be the outright leitmotif of such short stories as *The Lagoon*. The landscapes in question are not reduced exclusively to the function of a backdrop since each comprises a structural model of the world and takes into account the dynamic of a variable, intercultural perspective – a clash of divergent taxonomies. The change of viewpoints applied by the author emphasises the role played by the cultural context conceived as the stuff of the colonial system.

Jacek Ziemek *From Ellis Island to Beverly Hills. The American Cinema and Incomers from Everywhere*

"At Ellis Island I was born again. Life for me began when I was 10 years old" – thus said Emanuel Goldenberg *vel* Edward G. Robinson, born in 1893, who landed on the island in 1903 and became one of the most despicable gangsters in Hollywood film productions. Many of those who alighted on this small island subsequently disembarked on Beverly Hills, and by becoming stars of the American cinema simultaneously turned into immortal heroes of mass-scale imagination or outright co-created the latter: Antonio Moreno, Joe Hill, Al Jolson, Frank Capra, Claudette Colbert, Johnny Weissmuller, Elia Kazan, Bela Lugosi, Rudolph Valentino, James Wong Howe... In a word: from Dracula and jazz singer to Tarzan. The author intends to reflect on their original cultural identity, ways of creating an awareness of existing in a new, American social space, and aesthetic signs of cultural confrontation visible in the cinematic record left by them. He also plans to follow émigré semiotic activity, mobility of meanings, and existential adventures experienced by film stars in the American promised land – spanning from *The Immigrant* (1917) directed by Charlie Chaplin, Bo Widerberg's *Joe Hill* (1971) to *The Immigrant* (2013) directed by James Gary.

Stanisława Trebunia-Staszal *This is Florida Voivodeship – Here's No Winter and No Snow. The Podhale Highlanders Travelling to the Land Beyond the "Great Water"*

The author attempted to follow the phenomenon of "wandering cultures" by evoking the experiences of émigrés from the Podhale region who in the course of the past century reached the "American paradise". The point of departure for the presented reflections is composed of letters written by the highlanders at the beginning of the twentieth century and the experiences recorded therein as well as those resulting from a confrontation with the new reality of "great America", so different from their native Tatra Mts. An acquaintance with those autobiographical accounts–confessions makes it possible to take a closer look at the inner world of the émigrés as well as at the problems and challenges, which they were compelled to tackle at the onset of a life in a new country "across the great water".

Anna Niedźwiedz *A Glimmering Map – towards the Anthropology of the Pilgrimage*

The titular "glimmering map" serves as a metaphorical image illustrating contemporary anthropological studies dealing with pilgrimages as well as their ethnographic and theoretical foundation. Today, these once stable and lucid categories are depicted in anthropological studies as remaining in motion and not defined to the very end, as in the case of the categories of "religion", "holy site", and "pilgrimage". The presented text proposes a review of historical and contemporary anthropological publications pertaining to the pilgrimage and illustrates flourishing studies about pilgrimages – a reflection of interest in the mobility, fluidity, and creativeness associated with motion. With key theoretical works as the point of departure the author refers in particular to such questions as: the categories of *communitas*, contestation, mobility, the polyphonic quality of space, and the part played by the body and sensory experiences in the pilgrimage process. The text also considers questions connected with the pursuit of ethnography and the stand taken by the anthropologist while studying pilgrimages.

Jarosław Mikołajewski *Wandering: a Poor Metaphor, an Even Worse Reality*

Life, breathing, and translation are a form of wandering. Even wandering is wandering. Is it possible to think of wandering and the journey in categories and states other than the transposition of wandering into something, which it is not?

Dariusz Czaja *Mare nostrum, mare monstrum*

The inhabitants of the Mediterranean Sea coast used the description: "our sea". Already in ancient Rome its customary name was: *mare nostrum*. In turn, the Greek *Mesógeios* and the Latin *Mediterranean* meant: "sea between the lands". This "between" quality became the source of creative metaphors. For centuries

the Mediterranean remained a “crossing of cultures”, an “arena of exchange”, a “melting pot of civilizational encounters”, etc. It was the essence of life, energy, and vitality. The vessels crossing it carried on their decks merchants, soldiers, pilgrims, missionaries, and voyagers. Today, the Mediterranean is, at time, also an area of yet other sorts of transition. For people fleeing their countries in order to find refuge against war and poverty *mare nostrum* has become a source of hope; for many it also turned out to be a dead sea.

Paweł Drabarczyk *Self-portrait with a Car Crash*

When you invent the car, you also invent the car crash – Paul Virilio convinced his readers. It turns out that to invent the automobile means also to turn upside down or, at the very least, to question the heretofore aesthetic, symbolic, and spatial order and even the order of experiencing the *sacrum*. Marinetti regarded the roaring automobile to be more beautiful than Nike of Samothrace. Several decades later Barthes recognised the automobile to be a counterpart of Gothic cathedrals, an object that has “fallen from the sky”. In what sort of condition does the car reach the period of late modernity? What remains today of the former enthusiasm? How alive are the foundation mythologies? Are we already witnessing the twilight of goddesses, and should the motif of the car crash, recurring more and more often in pop-culture and the arts, be interpreted as a new form of iconoclasm?

Krystian Darmach *An Anthropological Servicing of an Airplane*

With the help of anthropological categories and tools I shall “take apart” an airplane so as to put it together again and view it as a key for comprehending global processes of the contemporary world: the role of innovation, invention, and technology in the cultural activity of man, as well as its impetus and influence upon life within a daily, local, global, etc., dimension. I wish to show the airplane as a site, a flying modern museum, a space of free thought and invention seen as the arch-human attribute of man. The airplane and the airfield will be treated as links in the evolution of widely understood communication brimming with borrowings, interferences, and inventions.

Magdalena Zych *Wanderlust. A Return to Walking*

The article brings the reader closer to reflections about walking comprehended as a cultural praxis. The author refers to publications by Rebecca Solnit, Robert Macfarlane, and Tim Ingold. In doing so she delves into circumstances in which walking is interpreted as a conspicuous attitude towards the world, making it feasible to build more profound relations with the surrounding.

Małgorzata Sokołowska *The Netsuke Phenomenon. On Wandering Objects*

Things travel together with people. They are also the topic of Edmund de Waal's *The Hare with Amber Eyes*, which became a point of departure for the below presented reflections about the unity of objects and cultures. De Waal depicted the history of his family from the viewpoint of a shifting collection of *netsuke* – miniature Japanese sculpted figurines. Thanks to this approach we may observe political and cultural transformations across the centuries and ponder on the role they play in the daily life of things, which, for artistic, historical or sentimental reasons, are recognised as special. *Netsuke* constitute a fascinating fragment of the history of wandering and the relocation of objects and meanings that link the East and the West.

Monika Bułaj *Quando gli dei si parlano*

Fragment of the author's text: “I travel alone because solitariness without any filters and covers is indispensable in an encounter and always remains a path leading towards people and amongst them. True, I have my loyal companions: hurriedness and the fear that I shall not be on time. Sometimes, I am late. Or perhaps I map sites to be eliminated? They prove to be too fragile not only in the face of phantasmas but also of popularity transforming holy places into the amusement parks of photographers. It is thus better to obliterate names, dates, and trails, to use invisible ink for writing key words on this unearthly map, which ignores walls raised by the preachers and protagonists of the global brawl. From the very heart of Asia to Latin America, from the Maghreb to the Middle East, from the source of the Nile to the mouth of the Onega. Wherever signs, presences, gestures, and glances emerge from the shadows of monotheism. This means Africa, or rather many Africas, with its gods exiled in the manner of people, the womb of the last living archetypes, where religiosity, in other words, literally a bond, is created in mutual contact between the living and the dead, an endless conversation with ancestors. Places where words are not separated from things, and which are inhabited, just like ancient Greece, by deities created in the shape of man”.

Małgorzata Paluch-Cybulska *Tadeusz Kantor. Marionette. A Post-conference Discussion*

The Tadeusz Kantor.

Marionette conference held at the Cricoteka Centre for the Documentation of the Art of Tadeusz Kantor in Cracow on 12 February 2016 involved an extensive discussion, whose participants, apart from the authors of the presented papers: Dr Dominika Łarionow, Dr Karolina Czerska and Dr hab. Tadeusz

Kornaś, included such eminent scholars and experts on the works of Tadeusz Kantor as: Prof. Dr hab. Katarzyna Fazan, Prof. Dr hab. Włodzimierz Szturc, Dr Zbigniew Benedyktowicz, Dr Anna R. Burzyńska, Dawid Mlekicki, Małgorzata Paluch-Cybulska, Anna Kapusta, and Jan Güntner, an actor of the Cricot 2 Theatre. In the course of the discussion particular lectures became expanded by introducing the following problems: is it suitable to apply to the Strawman *dramatis persona* from Wyspiański's *Wesele* (The Wedding) the "rites de passage" conception proposed by Arnold van Gennep? Other discussion themes included: broadening the context of the brides in the theatrical productions of the Cricot 2 Theatre by means of the *Bardzo krótka lekcja* (A Very Short Lesson) cricotage and references to Russian symbolic tradition; the symbolics of the bride in *Doodri*, *Doodri* (2007), a spectacle shown by the Changpa theatre company (South Korea); an anthropological comparison of Kantor's ritual brides with the "ritual of marrying death" from Little Poland; a comparison of the White Emballage (the emballage of the bride) in the first version of the spectacle *Nigdy tu już nie powrócę* (I Shall Never Return) with the phenomenon of the emballage conceived as a screen or a diaphragm electrifying the space around the actor on stage; the expansion of reflections on the motif of the cross in *Wielopole, Wielopole* by introducing the rhythm of linking the ritual with the space of the stage – an analysis of potential references to the Passion Play in Kalwaria Pałacowska and the Holy Week Mystery Play; the motif of the cross in the Cricot 2 Theatre with an inscribed act of balancing between blasphemy and the sacral; the construction of poisoning assorted elements of the spectacle: *Wielopole, Wielopole*; the process of widening references to Christological contexts in the works of Tadeusz Kantor.

Karolina Czerska *The Untimely Wedding – Brides in the Theatre of Tadeusz Kantor*

The author analyses assorted versions of the bride occurring in selected spectacles by Tadeusz Kantor by closely following the evolution of this motif, significant in Kantor's *oeuvre*. The article also focuses on the status of the Kantorian mannequin, changing in the course of successive theatrical realisations and described upon certain occasions by the artist as a "puppet" or a "wax figure" that could function as the actor's "companion", his *sui generis* prolongation (similar to the bio-object), a supplementary doppelgänger or a model of the actor's performance. Within this context references to the symbolism of Blok or Maeterlinck assume an essential rank as does situating the *dramatis persona* between life (actor) and death (mannequin and its variants) as well as the consequences of such a borderline quality for the staging.

Tadeusz Kornaś *Mannequin on a Cross (an Analysis of a Single Prop – the Great Cross in Wielopole, Wielopole by Tadeusz Kantor)*

The spectacles proposed by Kantor produced a powerful tide of religious and liturgical motifs. It is outright astounding that they had been discussed so rarely as an intrinsic theme worthy of a closer examination. At every step of the way *Wielopole, Wielopole* is full of crosses. Can we, however, pause only to declare that this is a lower rank reality? Naturally, we could do so. Kantor himself suggested this solution: "I was raised at a presbytery. I was familiarised with all activities and objects. They are the same for us. Even this object – the Cross – for me is an object like... well, my table in the new studio". Nonetheless, if we take a closer look at *Wielopole, Wielopole* we shall come across innumerable references to liturgical ceremonies (in particular the "stations" of the Cross). It becomes, for all practical purposes, impossible to believe that everything is a "table in the new studio". True, the Theatre of Death is just that but even at the simplest level the associations made by every spectator, even unconsciously, follow a further path. Obviously, the Cross was the instrument of the Passion and Death of the Christ, but we cannot forget that without the Resurrection it would have remained a mere empty symbol of a two millennia-long history of Christianity. Its application in the Theatre of Death cannot be meaningless. Even if Kantor were to have deprived it of all sacral connotations it would still be some sort of a theological feature referring indirectly to transgressing the condition of death. The presented text is, therefore, an analysis of meanings associated with the use of the great Cross in *Wielopole, Wielopole*.

Dominika Łarionow *Liminality upon the Example of Works by Stanisław Wyspiański and Tadeusz Kantor. An Image of Complementary Ideas*

The article presents two artists: Stanisław Wyspiański and Tadeusz Kantor, who in their works applied the idea of liminality so as to describe their psychic states and attitudes towards art. The titular liminality is conceived in accordance with the theses propounded by Arnold van Gennep. At the same time, the discussed authors were not interested in *rite de passage* as a ritual derived from folk qualities but were fascinated solely by the moment of suspension, i.e. a liminal situation, without proposing its unambiguous solution. The author commenced her analysis by considering the Strawman *dramatis persona* from Wyspiański's play *Wesele*, which the playwright employed to introduce into Polish art an interest in liminality as a state of suspension. An inevitably cursory analysis demonstrated the extent to which the introduced straw character differed from the aesthetic norms and canons of the period and became a highly unique creation that throughout the whole twentieth

century intrigued and inspired various authors. Tadeusz Kantor, who was enthralled by Wyspiański, borrowed the latter's predilection for liminality, which he put to a different use. The dissimilar character of the approach to *rite de passage* was, in the case of both artists, the outcome of different experiences, not merely aesthetic but also personal. The individual life story of both men generated the necessity of a different comprehension of death, dying, and illness and thus self-perception *vis à vis* the world. Liminality, which the Young Poland-era poet found so fascinating, turned into an extremely capacious category, making it possible to perform certain transgressions in art. The author attempted to demonstrate the way in which Kantor made use of liminality by treating it slightly perversely or irreverently – on the one hand, by resigning from the Strawman's straw and, on the other hand, by standing on the threshold of illusion and disillusion.

Katarzyna Fazan *Artificial Representations of a Person. Puppets, Mannequins, Zombies and Other Images of (non) Beings*

The article focuses on theatrical and visual arts transformations of artificial figures-representations of human beings. Starting with the Romantic belief in the miraculous properties of the created puppet all the way to threats posed by the artificial robot, this topic oscillates between art and science and captivates the creators of the theatre. The range of the article spans from known examples connected with conceptions propounded by Heinrich Kleist, Edward Gordon Craig and Tadeusz Kantor to the presence of puppets, mannequins, and zombies in contemporary Polish stagings, with the author following closely changes of the meanings and forms of the artificial condition. Representations of (non) beings are comprehended literally as puppets, marionettes, and mannequins introduced into the space of the staging as well as a model for the actor's performance emulating the artificiality of the homoidal images. Scenes from the theatre of Krystian Lupa, Jerzy Grzegorzewski, Krzysztof Warlikowski, Grzegorz Jarzyna, and Maja Kleczewska are perceived as connected with the practice applied by representatives of the visual arts enthralled by the game played with an object granted a human shape; take the example of Hans Bellmer, Zbigniew Libera or Paulina Ołowska, who resort to toys and puppets envisaged as important participants in their visions and conceits.

Tadeusz Kantor – *Marionette. A Post-conference Discussion*

Tadeusz Kantor *Fragments of a Conversation with Aleksander Malachowski. "The Polish Language. From the Meetings Series. Theatrical Staging – Tadeusz Kantor"*

Włodzimierz Szturc *Anthropology of the Folk-Song. About the performance Do DNA*

The article is an attempt to present the most significant phenomena in the area of human culture. Its main subject are ritual behaviours and gestures. The author sees the ethnoscenological method as a vehicle for presentation of processes, matters and phenomena of their dynamic changeability as well as an innovation resulting from introduction of tools, music and songs as a communication systems within the performance. The most significant issues in the group of messages are ritual, ceremony and festive spectacle which, being the repeatable rituals, become the basis of a theatre performance *Do DNA*. All is crowned with the entrance in the culture of modern Europe which brought all great rituals of the past to the common denominator of carnivalisation and devised them of the divine inspiration. In the place of divinity of ancient ritual comes modern theatre as the sacrificial substitution of ritual. Thus the cults of vegetation and rebirth of the nature as well as the ceremony of marriage and funeral became the basis of the theatre as a transfer of the ritual into the *quasi-ritual* order of sacrificial substitution of the sacrifice and the touch of the secret death.

Even so Victor Turner's comments about the inability of performance's define (nowadays it became ethnic, anti-historical spectacle, or even a sport or political game/entertainment – *From ritual to theatre: the human seriousness of play*, 1982) and at the same time led us to the reflection, that the return to sings-archetypes of the primary matrix of performance, visible in folk songs, first of all their archaic sounds and acoustic landscape could be aim of interest of ethnoscenology. Exactly, Jean-Marie Pradier noted the key of the ethnotheatrical studies (*La scène et la fabrique des corps. Ethnoscénologie du spectacle vivant en Occident, (Ve siècle av. J.-C.- XVIIIe siècle*, 1997), just the same as Gilbert Rouget, before, in music studies (*Questions posées à l'ethnoscénologie*, 1995).

As a linkage of those two research practice, namely the intercultural ethnoscenology and ethnomusicology, the basis of new specialization in theatre studies can be noticed. The "archeofonia", which is not a kind of reconstruction, but discovering primary, original sounds of emotion and affects. They are like a genetic D.N.A. code of behavior (motive and acoustical) inherited due the spectacle. The source of this studies are folk songs. The performance *Do DNA* prepared by students of Academy of Theater Arts in Cracow in 2016, is a space of those kind of songs. Therefore we are able to predict a possible direction of new ethnoscenological research in our country. It probably will not be based on focloristical, ethnographical and musicological relation to the songs. It is the last moments, when we can find and save the songs, which will be soon converted in simula-cra of populism or even disappear from our landscape.

This article presents the conception of ethnoscenological analyse of creative activity in theatre of Songs in which all elements of the show, i.e. decorations, costume, movement, melodies and rhythms would play an equally part in the performance of collective subconsciousness.

Rafał Kołsut *In Search of the Lost Folk Quality – about the Spectacle Do DNA*

The prime intention of this text is to present *Do DNA*, a diploma spectacle shown by fourth-year students of the Faculty of Acting at the Ludwik Solski National Academy of Theatre Arts in Cracow. The scenario of the production, directed by Ewa Kaim, was based on folk songs collected and described by Oskar Kolberg. The author focuses on an analysis of the direction concepts and the interpretation of the cultural and anthropological tropes contained in the spectacle.

Agnieszka Jagodzińska *„Let Us Unite, Brothers!” The Universalism Of Ludwik Zamenhof And Its Origin*

Ludwik Zamenhof (1859–1917) is known first and foremost as the creator of Esperanto – an artificial international language. Famous for his linguistic project, Zamenhof also attempted to create a new religious / national system that could be accepted by anyone, no matter what is their religion, ethnicity, or language. This system, first called *Hillelism* and later *Homaranism*, was Zamenhof's original response to the so-called Jewish Question in late 19th- and early 20th-century Europe.

Danuta Danek *A More Genuine Orzeszkowa (in the Light of a New Edition of Her Autobiography)*

This text focuses on three problems, with the first part containing reflections about a phenomenon that Eliza Orzeszkowa regarded as the “secret of her life and soul” and, simultaneously, as the destructive fatalism of her life: extreme suffering, recurring from early childhood, whose sources she could not fathom and which, as well as her helplessness, she confronted to the very end of her days. The article proposes an attempt at comprehending this torment in the light of contemporary psychoanalytical knowledge about man's psychic life, thus providing a new depiction of the writer's personality and the biographical events shaping it. The second part of the study concerns the discovery of up to now unknown documents associated with Orzeszkowa's biography as well as iconographic material relating both to her person and to the region of Grodno. Finally, the last part proposes a detailed analysis of the existing editions of four autobiographical texts by Orzeszkowa: *Wspomnienia*, *Autobiografia w listach*, *Pamiętnik* and *Zwierzenia* as well as their new edition based on a manuscript: *Melancholia i poznanie. «Autobiografie» Elizy Orzeszkowej* (2015).

Katarzyna Szkaradnik *The Experienced Village, the Imaginary Village? The Village Imaginarium in the Writings of Jan Szczepański*

The sociologist Jan Szczepański was born in a peasant family and after the First World War grew up in a village near Cieszyn. Subsequently, he stressed upon numerous occasions how convictions and attitudes dating from that period (a sense of duty, rigorous work, and prudent management, including that of time) determined his fate. Szczepański included his recollections in autobiographical essays: *Korzeniami wrosłem w ziemię*, in which nostalgia and mythologisation are intertwined with somatic memory. Furthermore, references to rural youth appear also in his diary; in his capacity as a sociologist Szczepański often voiced opinions about the part played by the countryside and the latter's future. Importantly, his social promotion occurred prior to a tide of similar phenomena occurring at the time of the People's Republic of Poland, while the situation of the rural inhabitants of Cieszyn Silesia differed somewhat from conditions typical for the rest of the country, and the values adopted by Szczepański were to a large extent influenced by the so-called Protestant ethos. By taking into account those circumstances the author of the article first discusses the extent to which the portrait of the village found in the sociologist's texts is the result of the latter's experiences and reminiscences, or remains a phantasm, and, secondly, asks what sort of a function does it fulfil in these texts. Moreover, the article demonstrates the principles upon which this likeness became part of Szczepański's conception of the nation, culture and individuality as well as the sociologist's vision of his life.

Danuta Danek *“The Unknown Great Writer” Stanisław Morawski from Lithuania and a Different Perception of Romanticism*

This study deals with the album *Rękopis znaleziony w Paryżu. Wspomnienia Stanisława Morawskiego o Marii Szymanowskiej* (Terra Nova, Warszawa 2013), which offers a new approach towards the personality and *oeuvre* of the outstanding and as yet insufficiently appreciated Romantic man of letters born in Lithuania as well as an integral text of his recollections about a celebrated pianist and the Polish milieu within the context of a novel perception of Romanticism, inspired by accomplishments originating from the first half of the nineteenth century (St. Petersburg). Writings by Morawski are examined from the viewpoint of contemporary psychology, in particular psychoanalysis.

Beata Maksymiuk-Pacek *The Constancy and Innovativeness of the Ritual upon the Example of Stages in the Modern and Traditional Wedding in Southern Podlasie*

By using the theory of ritual codes devised by Nikita I. Tolstoy the author showed the durability and variability of elements of the traditional and contemporary wed-

ding in eastern Poland. Her reflections are based on an analysis of printed sources from the nineteenth, twentieth, and twenty first century as well as archival material and auteur field research. By following example of N.I. Tolstoy she distinguished the following codes: verbal, actional, subjective, personal, temporal, location-related and musical. In doing so B. Maksymiuk-Pacek found that they cooperate and supplement each other within the wedding ritual, thus creating a joint syncretic code making it possible to depict the ritual as a cohesive entity. The author is of the opinion that the most stable and significant code in the wedding rituals is the actional code, due to which we are capable of recreating the sequencing of the event. The article distinguishes 21 stages in the traditional and contemporary wedding, which are then discussed in that order. Analyses of successive stages of the wedding demonstrate the permanence and changeability of some of its elements comprising particular cultural codes. The summary considers the stability and transformations, which occurred within the codes listed in the introduction.

Olga Kielak *"Where the Goat Walks, Rye Grows". The Fertility Function of Carol Singing with a Mascaron of a Goat*

The text is about one of the oldest Nativity and New Year rituals - carol singing, with the carollers carrying a mascaron of a goat. The author resorted to the methodological premises of the Moscow ethnolinguistic school and treats the goat mascaron as a "macro-sign", whose contents are expressed by means of assorted symbols. A characteristic of particular codes (objective, actional, verbal, and temporal) made it possible to reconstruct the image of the mascaron and the symbolic meaning associated with it while paying particular attention to its fertility function.

The article is based on nineteenth- and twentieth-century New Year's Eve songs, records of beliefs, and descriptions of assorted practices as well as contemporary accounts. In order to present a more complete image Polish data were supplemented by material from other cultural regions. The text, preceded by a description of the state of research into images of the goat mascaron, also benefitted from the findings of the author's predecessors, and assembled comments and conclusions scattered in numerous articles.

Krzysztof Hejke *I Met the Last European Beekeepers*

A description of the last beekeepers discovered in the forests of Poland, Lithuania, present-day Belarus, and Ukraine. In his research the author resorted to the most recent accomplishments of a non-intervention observation of the life of bees by using endoscopic, thermovision or infrared cameras to register the natural behaviour of bee families during the day and in darkness. K. Hejke used available beekeeping books from

the beginning of the nineteenth century and made the acquaintance of several score beekeepers. Just like Amazonian Indians, beekeepers survived in the niche of their profession thanks to isolation from civilisation; now, this ancient profession is slowly vanishing.

Tomasz Pelech *Conception of the Structure of the Phenomenon of "Xenophany"*

This article proposes a structure of the phenomenon of "xenophany", a conception that, according to the author, appears to be a crucial instrument employed for the purpose of introducing order into all sorts of information concerning the presentation of the "stranger". The author indicates four constant aspects of "xenophany": *onoma* (τὸ ὄνομα), *eidōs* (τὸ εἶδος), *diata* (ἡ διατα), and *ethos* (τὸ ἦθος), which constitute a framework filled with variable and intertwined elements comprising its content and, at the same time, acting as symptoms of the rhetoric of "alienness". The article embarks upon the topic associated with one of man's fundamental traits, namely, life in a group with which he identifies himself and is identified by others. The identity of the group is stressed in the course of all interactions with the "stranger". A supreme role in shaping the image of the "stranger" is played by the phenomenon of "xenophany" – the pursuit of all sorts of differences: linguistic, moral, cultural or ethnic, which disclose distinctness. This process serves the purpose of underlining the collective identity of a given group distinguished by a specific collection of socio-cultural features (norms, customs, language, or a system of values) whose majority is shared by members of a given group and is distinct against the background of the "stranger". The image of different groups sketched within the framework of an ethnocentric perspective depicts the mental states and intellectual equipment of the community in which the given depiction emerged.

Tomasz Duda, Bohdan Michalski *The Philosophy of Dialogue in Practice*

The first of the three parts of this article describes the emergence of the original Nansen Dialogue methodology - the outcome of the practical activity of the Nansen Center for Peace and Dialogue (Lillehammer, Norway; over 400 dialogue workshops conducted in former Yugoslavia). The second part attempts to indicate the philosophical foundations of Nansen methodology and refers to the philosophy of dialogue envisaged by Martin Buber, Emanuel Levinas, and the Polish dialogist Rev. Józef Tischner. The closing part is a report pertaining to the "Refugee at School and in the Commune" project, realised in the commune of Góra Kalwaria, with the participation of the local population and foreigners from the Centre for Foreigners in Linin (the largest such venture in Poland). The

project in question consisted of a modification and implementation of Nansen Dialogue methodology in Polish conditions and encompassed 118 students, of which 41 were foreigners attending 642 hours of extra-curriculum courses. The adult inhabitants of Góra Kalwaria and the foreigners took part in dialogue workshops conducted by trainers-facilitators. All the courses attracted 299 adults, including 64 foreigners. It was also possible to prepare 16 trainers, who obtained suitable qualifications to independently conduct dialogue groups and develop the culture of dialogue in Poland.

Jan Gondowicz *Three Gentlemen C.*

Anton Chekhov (*Uncle Vanya*, spring 1897), Joseph Conrad (*Heart of Darkness*, February 1899), Louis-Ferdinand Céline (*Journey to the End of the Night / Voyage au bout de la nuit*, 1932). *Three Gentlemen C.* An auteur interpretation of the African adventure: Chekhov's unfulfilled dream about an exotic voyage, Conrad's nightmarish and morbid parody of a discovery expedition, and Céline's parody of a parody, since the author wrote *Journey to the End of the Night* with Conrad's book in his hand.

Jacek Sempoliński *Essays for Danuta Wróblewska*

Fragment of a text from the author's Manuscript: "If we recognise life as our prime 'work' then we destroy art, which can be only an image of that life, and thus an artificial creation. Street and courtyard events (Próżna Street) unite us inasmuch as they are closest to life and we cannot tell what is artificial or natural, where things end or begin. If we see an art collection in a modern building – and this is what we observed recently in present-day Warsaw – then we experience dissatisfaction and falsehood caused by an extraction from the stream of life. Everything becomes stylish and eradicated, like in a Kenzo showroom. Even the works of outstanding artists lose their force, and Katarzyna Kozyra, having turned herself into an opera singer, performs the aria of Cherubino from *The Marriage of Figaro* horribly out of tune but in doing so fits into the general plan of elegance. Is this 'us' or are we pretending to be us? Perhaps we demand too much of art and are really incapable of comprehending ourselves? Is this a malady of our times, and did Michelangelo and Rembrandt manage so much better?"

Roch Sulima *Demonstrating in the Urban Cultural Landscape. Notes from a Warsaw Street*

The article discusses group behavior in urban public space, usually described as demonstrations, and situates it within an extensive spectre of assorted forms of social protest. An interpretation of those phenomena refers to methods applied by the anthropology of spectacles and the research procedures of "urban cultural

studies", including urban ethnography. The article evokes the concept of the "right to look" (J. Rancière, N. Mirzoeff) and poses the problem of the "equality of perception" as a premise for "political equality" (A. Berleant). Demonstrating and watching demonstrations produce something that can be described as a "stage effect"; this is the reason why it is important to observe demonstrations from – generally speaking – the perspective of the anthropology of spectacles and not merely from that of politology or the sociology of social movements. The problems broached in the article are of essential significance for the social history of Polish culture. Group behavior described within an historical interpretation shows how the Polish national symbolic imaginarium has changed since the nineteenth century, the way in which it shifted from the scenery of a gentry manor house to the space of the large city. The historical perspective accepted in the text makes it possible to portray the wide repertoire of group behavior, which could be recognized as the "primeval form" of present-day street demonstrations confirming the durability of the so-called resistance cultures and their constitutive role in social life.

Fot. Dariusz Czaja.

Wędrujące kultury. Fot. Dariusz Czaja.

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

♦ CULTURAL ANTHROPOLOGY ♦ ETHNOGRAPHY ♦ ART ♦

2017 rok LXXI nr 1-2 (316-317). Indeks 369403. ISSN 1230-6142.

INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, SOCIETY LIBER PRO ARTE

Contents 1-2 2017

- ROCH SULIMA *"Descent" into Everyday Life*
LUDWIK STOMMA *Daily Life as Normality*
MARIA POPRZECKA *The Fairy-tale Element in Mundane Daily Life*
ANNA NASIŁOWSKA *Emancipation and the Economy of Modern Times*
DANUTA DANEK *Nightly Anthropology*
PAWEŁ PRÓCHNIAK *Hospitality of Poetry (on the Margin of a Song of Exiles)*
MICHAŁ KLINGER *The Biblical Definition and Mystery of the Fatherland*
STANISŁAW KRAJEWSKI *Hospitality: between Abraham and the European Union*
JANUSZ BOHDZIEWICZ *Learn About Not-oneself Yourself. A Fragment of Xenoreflexion*
DARIUSZ CZAJA *The Enigma of the Image. Art and Hospitality*
MAŁGORZATA SADY *Łańcut Castle Opens Its Hospitable Doors to the Quay Brothers*
KATARZYNA PROT-KLINGER *The Host-guest Relation in Inter-war and Present-day Poland*
KUBA SZPILKA *Harnasie*
MAGDALENA GUBAŁA *Empty Place*
JERZY WASILEWSKI *"Guest in House... Worse than a Tartar". The Ethnologist and the Hospitality Aporia*
JAN SZPILKA *Guest at an Anthropological Meeting. On First-hand Experiences of Hospitality*
TOMASZ SZERSZEŃ *Images of Homelessness, Homeless Images (Europe 2017: Constellations)*
WOJCIECH MICHERA *On Thinking in the Perspective of Homelessness. Daidalos, kharis, ikelos*
PAWEŁ KULIGOWSKI *Tackling Odysseus. An Essay on the Surplus of Experience*
ŁUKASZ STYPUŁA *A Permanent Exodus*
MAGDALENA BARBARUK *Don Quixote. To Wander into Modernity*
MAREK PACUKIEWICZ *"The Darkness of a World of Illusions". Conrad's Colonial Landscapes*
JACEK ZIEMEK *From Ellis Island to Beverly Hills. The American Cinema and Incomers from Everywhere*
STANISŁAWA TREBUNIA-STASZEL *This is Florida Voivodeship – Here's No Winter and No Snow. The Podhale Highlanders Travelling to the Land Beyond the "Great Water"*
ANNA NIEDŹWIEDŹ *A Glimmering Map – towards the Anthropology of the Pilgrimage*
JAROSŁAW MIKOŁAJEWSKI *Wandering: a Poor Metaphor, an Even Worse Reality*
DARIUSZ CZAJA *Mare nostrum, mare monstrum*
PAWEŁ DRABARCZYK *Self-portrait with a Car Crash*

KRYSTIAN DARMACH	<i>An Anthropological Servicing of an Airplane</i>
MAGDALENA ZYCH	<i>Wanderlust. A Return to Walking</i>
MAŁGORZATA SOKOŁOWSKA	<i>The Netsuke Phenomenon. On Wandering Objects</i>
MONIKA BUŁAJ	<i>Quando gli dei si parlano</i>
MAŁGORZATA PALUCH-CYBULSKA	<i>Tadeusz Kantor. Marionette. A Post-conference Discussion</i>
KAROLINA CZERSKA	<i>The Untimely Wedding – Brides in the Theatre of Tadeusz Kantor</i>
TADEUSZ KORNAŚ	<i>Mannequin on a Cross (an Analysis of a Single Prop – the Great Cross in Wielopole, Wielopole by Tadeusz Kantor)</i>
DOMINIKA ŁARIONOW	<i>Liminality upon the Example of Works by Stanisław Wyspiański and Tadeusz Kantor. An Image of Complementary Ideas</i>
KATARZYNA FAZAN	<i>Artificial Representations of a Person. Puppets, Mannequins, Zombies and Other Images of (non)Beings</i>
	<i>Tadeusz Kantor – Marionette. A Post-conference Discussion</i>
TADEUSZ KANTOR	<i>Theatrical staging</i>
WŁODZIMIERZ SZTURC	<i>Anthropology of the Folk-Song. About the Performance Do DNA</i>
RAFAŁ KOŁSUT	<i>In Search of the Lost Folk Quality. About the Spectacle Do DNA</i>
AGNIESZKA JAGODZIŃSKA	<i>„Let Us Unite, Brothers!” The Universalism Of Ludwik Zamenhof And Its Origin</i>
DANUTA DANEK	<i>A More Genuine Orzeszkowa (in the Light of a New Edition of Her Autobiography)</i>
KATARZYNA SZKARADNIK	<i>The Experienced Village, the Imaginary Village? The Village Imaginarium in the Writings of Jan Szczepański</i>
DANUTA DANEK	<i>“The Unknown Great Writer” Stanisław Morawski from Lithuania and a Different Perception of Romanticism</i>
BEATA MAKSYMIAK-PACEK	<i>The Constancy and Innovativeness of the Ritual upon the Example of Stages in the Modern and Traditional Wedding in Southern Podlasie</i>
OLGA KIELAK	<i>“Where the Goat Walks, Rye Grows”. The Fertility Function of Carol Singing with a Mascaron of a Goat</i>
KRZYSZTOF HEJKE	<i>I Met the Last European Beekeepers</i>
TOMASZ PELECH	<i>Conception of the Structure of the Phenomenon of “Xenophany”</i>
TOMASZ DUDA, BOHDAN MICHAŁSKI	<i>The Philosophy of Dialogue in Practice</i>
JAN GONDOWICZ	<i>Three Gentlemen C.</i>
JACEK SEMPOLIŃSKI	<i>Essays for Danuta Wróblewska</i>
ROCH SULIMA	<i>Demonstrating in the Urban Cultural Landscape. Notes from a Warsaw Street</i>
	<i>„Konteksty” – History and Authors</i>